

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد   بدین بوم وپر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم   از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Satire

طنز

دیپلوم انجنیر خلیل الله معروفی
برلین – ۲۳ سپتمبر ۲۰۱۴

توافق خپله و بپله

دموکراسی "شترگوپلنگی"

طنز کابلی

حضرت بیدل حدوداً چار صد سال پیش از امروز مَهرویان خراسان (افغانستان) و فارس را با خوبرویان هندی مقایسه کرده و چنین نتیجه میگیرد:

اگر شاهدان خراسان و فارس   به زیبایی چهره آئینه اند
به رنگینی حسن سبزان هند   سُرین حنابند بوزینه اند

این قطعه را بیست و پنج سی سال پیش در "کلیات بیدل" یکی از دوستان خوانده بودم و امیدوارم که آن را با سلامت و وفاداری نقل کرده باشم.

در نزد حضرت بیدل گرچه ماهرویان افغانستان و ایران واقعاً و به مانند قطعه و آئینه زیبایی، مگر وقتی پای مقایسه با خوبرویان سبزگونه یا سبزه هندی به میان آید، روی آن دو گروه، حکم سُرین حنابند بوزینه – و به حساب دری عامیانه کابلی "شادی کون سرخک" – را بخود میگیرد.

میخواستم این نوشته طنزی را "توافق دو بوزینه حنابند" عنوان کنم، مگر به پاس حرمت و حیثیت جانوران بی زبانی که در کسوت "بوزینه و شادی" درآمده اند، از آن منصرف گشتم. چون حیف دانستم که "خپله و بپله خپله خند" و "تگ و تگمار" را با "شادی و بوزینه" مقایسه نمایم.

دست به دامان اصطلاحات پرائعطف عامیانه کابلی بردم و همین عنوان را برگزیدم؛ اما

باش تا صبح دولتش بدمد
کاین هنوز اول دم سحر است

باش تا صبح دولت اصطلاحات عامیانه کابلی گُل کند؛ چون ترکیب گویای "خِبله و بېله" فقط حکم اولین لحظات سحر را در دولت زبان دری کابلی دارد. کسانی که با لغات بیگانه و خصوصاً "عربی" سر ستیز داشتند و میخواستند زبان دری را سچ و پاک و ستره و منزّه از کلمات عربی بسازند، در عوض لغت مختصر و خوش ادای "زرّافه"، کلمه هشت رخ نه گردِ "شُتر گاو پلنگ" یا "گاو شُتر پلنگ" را وضع کرده بودند. وقتی که خُرد بودیم و در صنوف ابتدائی مکتب جلیل القدر حبیبیه درس میخواندیم، بچه ها از روی تمسخر و یا بر صیغت طنز، ترکیب "کُشتمشپشپشکُششپا" را ساخته بودند، چون فکر میکردیم که "کُشتم شپش شپشکُش شپا" همین طور "کُشتمشپشپشکُششپا" و چسپیده بهم نوشته میشود. و اتفاقاً ترکیب بی شاخ و دُم "گاو شترپلنگ" چیزی کمتر از "کُشتمشپشپشکُششپا" نداشت.

حالا وقتی مقوله "دموکراسی مید ان امریکا" را میبینم، نه از ترکیب "کُشتمشپشپشکُششپا" پس میماند و نه از معجون مرکب "شترگوپلنگ"!!!

در پس پشتِ بلدیۀ قدیم کابل، در مقابل سرای احمدشاه گادیوان و مندوی، در پشت سرای شازده و در کنار تعمیر "رادیو کابل"، صحنه ای ساخته بودند، به نام "صحنه بلدیۀ"، که مراد از آن "صحنه تمثیل" و یا تئاتر بلدیۀ بود. کسانی که از آن "صحنه" دیدن کرده بودند و از کارستانهائی که روی صحنه آورده و تمثیل میشد، قصه میکردند و با مزه هایش قصه میکردند، هنوز قصه را شروع نکرده از خنده زوف (ضعف) میکردند.

اینک که دموکراسی امریکائی را در افغانستان به زور بیره و خاده و خامکوب و خوازه استاده میکنند، کم میماند که آدم از خنده گرده کفک شوه.

وه که چه انتخاباتی را تمثیل کردند و صحنه هائی را از آن درآوردند، که با هیچ نسخه و شیما و الگو و معیار و مقیاسی سر نمیخورد، مگر با همان مقیاس "کُشتمشپشپشکُششپا" و یا خود معیار "گو شتر پلنگ" یا "شترگوپلنگ".

گفتند و نشان دادند و شکرانگی خدا را به جای آوردند، که بالاخره بین "خِبله و بېله" توافقی به میان آمد که نظر به آن پُستهای دولتی را برادرانه و بیدروار بین خود تقسیم کرده و "حکومت وحدت ملی" را پایه گذاشتند. مگر اگر کسی صحنه های ساختگی دو پالوان پنبه بگیل را دیده باشد، حتماً متوجه گشته است، که یکی چون شادی از خنده پخ میزند و دیگرش از فرط خجالت، سَنَف اندر سَنَف است!!!

وقتی خرد بودیم و باهم بازی میکردیم، رفقاء کاری میکردند، که یکی را از میانه دَو و سَنَف بسازند. ترکیبات "دَو شدن" و "دَو ساختن" و "سَنَف شدن" و "سَنَف ساختن" را وضع کرده بودند. "دَو شدن" معنای "پیش خود خجالت کشیدن" را میداد و "سَنَف شدن" هم کم از آن نبود.

وقتی صحنه های بغلکشی و مصافحه و معانقه ساختگی غنی و عبدالله را که به ضرب سوتۀ جان کری و بارک اوباما به میدان آمده است، تماشا میکنم، میبینم که یکی از خوشحالی شادیمرگک است و دیگری از فرط خجالت، سَنَف در سَنَف و دَو دَو!!!

اینست ارمغان دموکراسی "شترگاوپلنگی" - "گوشترپلنگی" و "کُشتمشپشپشکُششپشپائی" ناتوئی!!!

و عجب که اهل مطبوعات غرب که در مسائل دیگر زبان انتقاد خود را شش بلست دراز میکنند، در مورد این توافق بی سر و بی پای و بی یال و بی دم، مهر سکوت بر لب نهاده اند!!!!

اینست تجربه عملی از مطبوعات آزادِ ثَمّ دولتی جهانِ غرب!!!!